

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

16 päivänä helmikuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Turvapaikkapolitiikka – Asetus (EU) N:o 604/2013 – Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteet ja -menettelyt – 6 artiklan 1 kohta – Lapsen etu – 16 artiklan 1 kohta – Riippuvuussuhteessa oleva henkilö – 17 artiklan 1 kohta – Harkintavaltalauseke – Täytäntöönpano jäsenvaltiossa – Kolmannen maan kansalainen, joka on raskaana kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa jättämisaikana – Avioliitto – Aviopuoliso, joka saa kansainvälistä suojelua asianomaisessa jäsenvaltiossa – Päätös kieltäytyä hakemuksen käsittelystä ja siirtää hakija jäsenvaltioon, jonka katsotaan olevan vastuussa tämän hakemuksen käsittelystä

Asiassa C-745/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka rechtbank Den Haag (Haagin alioikeus, Alankomaat) on esittänyt 29.11.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.12.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

L.G.

vastaan

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. Gratsias, viidennen jaoston puheenjohtaja E. Regan (esittelevä tuomari) sekä tuomari Z. Csehi,

julkisasiamies: T. Čapeta,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- L.G., edustajinaan F. van Dijk ja A. Khalaf, advocaten,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman ja M. H. S. Gijzen,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

– Euroopan komissio, asiamiehinään L. Grønfeldt ja F. Wilman,
päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013 (EUVL 2013, L 180, s. 31) (jäljempänä Dublin III -asetus) 16 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat kolmannen maan kansalainen ja staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (oikeus- ja turvallisuusasioiden valtiosihteri, Alankomaat; jäljempänä valtiosihteri) ja jossa on kyse viimeksi mainitun päätöksestä kieltäytyä käsittelemästä kyseisen kansalaisen jättämää kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta ja siirtää hänet Liettuan tasavaltaan sillä perusteella, että tämä toinen jäsenvaltio on vastuussa kyseisen hakemuksen käsittelystä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus (EY) N:o 343/2003

- 3 Niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, 18.2.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 343/2003 (EUVL 2003, L 50, s. 1; jäljempänä Dublin II -asetus) IV lukuun, jonka otsikko on ”Humanitaarinen lauseke”, sisältyvän 15 artiklan 2 kohdassa säädettiin seuraavaa:
”Tapauksissa, joissa asianomainen henkilö on riippuvainen toisen avusta raskauden, vastasyntyneen lapsen, vakavan sairauden, vammaisuuden tai korkean ikänsä vuoksi, jäsenvaltioiden on yleensä pidettävä turvapaikanhakija yhdessä jonkin jäsenvaltion alueella oleskelevan sukulaisensa kanssa tai saat[ettava] hänet yhteen tämän kanssa edellyttäen, että perhesiteet olivat olemassa jo lähtömaassa.”
- 4 Dublin II -asetus kumottiin ja korvattiin Dublin III -asetuksella 19.7.2013.

Dublin III -asetus

- 5 Dublin III -asetuksen I luvussa, jonka otsikko on ”Kohde ja määritelmät”, olevan 2 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, sanamuoto on seuraava:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

--

- g) ’perheenjäsenillä’, jos perhe on jo ollut olemassa lähtömaassa, seuraavia hakijan perheenjäseniä, jotka oleskelevat jäsenvaltioiden alueella:

- hakijan aviopuoliso tai vakituinen avopuoliso, jos avopuolisoita asianomaisen jäsenvaltion lain tai käytännön mukaan kohdellaan samalla tavalla kuin aviopuolisoja sen kolmansien maiden kansalaisia koskevassa lainsäädännössä,

--”

- 6 Kyseisen asetuksen II luvussa, jonka otsikko on ”Yleiset periaatteet ja takeet”, olevan 3 artiklan, jonka otsikko on ”Pääsy kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelymenettelyyn”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on käsiteltävä jokaisen kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön minkä tahansa jäsenvaltion alueella tai rajalla tai kauttakulkualueella tekemä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus. Turvapaikkahakemuksen käsittelee yksi ainoa jäsenvaltio, ja tämä jäsenvaltio on se, joka III luvussa esitettyjen perusteiden mukaisesti on vastuussa hakemuksen käsittelystä.”

- 7 Mainitun asetuksen 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Alaikäisille myönnettävät takeet”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kaikkien tässä asetuksessa säädettyjen menettelyjen soveltamisessa otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu.

--

3. Arvioidessaan lapsen etua jäsenvaltioiden on tehtävä keskenään tiivistä yhteistyötä ja otettava huomioon erityisesti seuraavat tekijät:

- a) perheen yhdistämisen mahdollisuus;

--”

- 8 Dublin III -asetuksen III luku, jonka otsikko on ”Hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteet”, sisältää 7–15 artiklan.

- 9 Kyseisen asetuksen 9 artikla, jonka otsikko on ”Kansainvälistä suojelua saavat perheenjäsenet”, kuuluu seuraavasti:

”Jos hakijalla on perheenjäsen, jonka on sallittu oleskella jäsenvaltiossa kansainvälistä suojelua saavana henkilönä, ja riippumatta siitä, oliko perhe ollut olemassa jo lähtömaassa, tämä jäsenvaltio on

vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä, mikäli asianomaiset henkilöt ilmoittavat kirjallisesti sitä haluavansa.”

- 10 Mainitun asetuksen 12 artiklan, jonka otsikko on ”Oleskelulupien tai viisumien myöntäminen”, 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jos hakijalla on voimassa oleva viisumi, viisumin myöntänyt jäsenvaltio on vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä – –

3. Jos hakijalla on hallussaan useampia eri jäsenvaltioiden myöntämiä voimassa olevia oleskelulupia tai viisumeja, jäsenvaltiot ovat vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä seuraavassa järjestyksessä:

- a) jäsenvaltio, joka on myöntänyt pisimpään oleskeluun oikeuttavan oleskeluluvan, tai jos lupien voimassaoloajat ovat samat, se jäsenvaltio, joka on myöntänyt oleskeluluvan, jonka voimassaolo päättyy viimeisenä;
- b) jäsenvaltio, joka on myöntänyt viisumin, jonka voimassaolo päättyy viimeisenä, jos viisumit ovat samantyyppisiä;
- c) jos viisumit ovat erilaisia, jäsenvaltio, joka on myöntänyt pisimpään voimassa olevan viisumin, tai jos viisumien voimassaoloajat ovat samat, jäsenvaltio, joka on myöntänyt viisumin, jonka voimassaolo päättyy viimeisenä.”
- 11 Dublin III -asetuksen IV lukuun, jonka otsikko on ”Riippuvuussuhteessa olevat henkilöt ja harkintavaltalausekkeet”, sisältyvän 16 artiklan, jonka otsikko on ”Riippuvuussuhteessa olevat henkilöt”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun hakija on raskauden, vastasyntyneen lapsen, vakavan sairauden, vakavan vammaisuuden tai korkean ikänsä vuoksi riippuvainen jossakin jäsenvaltiossa oleskeluluvalla oleskelevan lapsensa, sisarusensa tai vanhempansa avusta tai kun hakijan jossakin jäsenvaltiossa oleskeluluvalla oleskeleva lapsi, sisarus tai vanhempi on riippuvainen hakijan avusta, jäsenvaltioiden on yleensä pidettävä hakija yhdessä kyseisen lapsen, sisarusensa tai vanhemman kanssa tai saatettava heidät yhteen edellyttäen, että perhesiteet olivat olemassa jo lähtömaassa ja että kyseinen lapsi, sisarus tai vanhempi taikka hakija kykenee huolehtimaan riippuvuussuhteessa olevasta henkilöstä ja että asianomaiset henkilöt ilmoittavat kirjallisesti sitä haluavansa.”

- 12 Kyseisen asetuksen samassa luvussa olevan 17 artiklan, jonka otsikko on ”Harkintavaltalausekkeet”, 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä olevasta 3 artiklan 1 kohdasta poiketen kukin jäsenvaltio voi päättää käsitellä kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön siellä jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen siinäkin tapauksessa, ettei se tässä asetuksessa määriteltyjen perusteiden mukaan ole vastuussa hakemuksen käsittelystä.”

- 13 Mainitun asetuksen VI luvun, jonka otsikko on ”Vastaanotto- ja takaisinottomenettelyt”, 1 jaksoon sisältyvän 20 artiklan, jonka otsikko on ”Menettelyn aloittaminen”, 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos hakijan mukana on alaikäinen, joka täyttää perheenjäsenen määritelmän vaatimukset, alaikäisen tilannetta ei tätä asetusta sovellettaessa saa käsitellä erillään hänen perheenjäsenensä tilanteesta, vaan

se kuuluu kyseisen perheenjäsenen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion vastuulle myös siinä tapauksessa, että alaikäinen ei itse ole hakija, edellyttäen että se on alaikäisen edun mukaista. Samoin on kohdeltava lapsia, jotka ovat syntyneet sen jälkeen, kun hakija on saapunut jäsenvaltioiden alueelle, ilman että on tarpeen aloittaa uutta menettelyä lasten vastaanottamiseksi.”

Alankomaiden oikeus

- 14 Alankomaiden siviililain (Burgerlijk Wetboek) ensimmäisen osan 2 §:n mukaan lapsi, jota raskaana oleva nainen odottaa, katsotaan jo syntyneeksi, kun lapsen etu sitä edellyttää.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 15 Pääasian kantajana oleva Syyrian kansalainen sai Liettuan tasavallan edustustosta Valko-Venäjällä viisumin, joka oli voimassa 10.8.2016–9.11.2017.
- 16 Vuoden 2017 heinäkuun aikana hän lähti Syyriasta ja matkusti muun muassa Turkin, Kreikan, Liettuan ja Puolan kautta Alankomaihin, jonne hän saapui 27.9.2017.
- 17 Pääasian kantaja jätti 28.9.2017 turvapaikkahakemuksen Alankomaissa.
- 18 Kyseinen kantaja meni 10.10.2017 naimisiin kolmannen maan kansalaisen kanssa, jolle Alankomaat oli jo myöntänyt turvapaikan ja joka on asunut siellä vuodesta 2011 lähtien. Mainittu kantaja ja hänen aviomiehensä tunsivat toisensa ennen avioitumistaan, mutta he eivät tuolloin asuneet yhdessä.
- 19 Alankomaiden viranomaiset pyysivät 12.10.2017 Liettuan viranomaisia ottamaan pääasian kantajan vastaan sillä perusteella, että Liettuan tasavallan oli katsottava olevan Dublin III -asetuksen 12 artiklan 2 tai 3 kohdan nojalla vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä.
- 20 Liettuan viranomaiset suostuivat 12.12.2017 ottamaan pääasian kantajan vastaan.
- 21 Valtiosihteeri toimitti 2.2.2018 päätösehdotuksen pääasian kantajan siirtämisestä Liettuaan, minkä jälkeen kyseinen kantaja esitti huomautuksensa tästä ehdotuksesta ja ilmoitti todistetusti 16.2.2018 olevansa raskaana.
- 22 Valtiosihteeri päätti 12.3.2018 tekemällään päätöksellä olla käsittelemättä pääasian kantajan jättämää turvapaikanhakijalle myönnettävää määräaikaista oleskelulupaa koskevaa hakemusta sillä perusteella, että Liettuan tasavalta oli vastuussa kyseisen hakemuksen käsittelystä (jäljempänä riidanalainen päätös).
- 23 Pääasian kantaja synnytti 20.6.2018 Alankomaissa tyttären. Pääasian kantajan toimittamassa ja kahden asiantuntijan laatimassa 3.8.2018 päivätyssä kertomuksessa todettiin perintöainesten vertailun perusteella, että kyseisen kantajan aviopuoliso on lähes varmalla todennäköisyydellä kyseisen lapsen isä. Hän on myös kyseisen lapsen isä suoraan Alankomaiden oikeuden nojalla, koska lapsi on syntynyt avioliiton aikana.
- 24 Valtiosihteeri myönsi täten pääasian kantajan tyttärelle tavallisen määräaikaisen oleskeluluvan sillä rajoituksella, että oleskelun oli tapahduttava ”[isän] luona”.

- 25 Pääasian kantaja nosti rechtbank Den Haagissa (Haagin alioikeus, Alankomaat), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, kanteen riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi. Hän vetosi kanteensa tueksi Dublin III -asetuksen 9 artiklan, 16 artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan 1 kohdan rikkomiseen, kun niitä luetaan hänen hakemuksensa jättämisaikana syntymättömän lapsen edun valossa.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa aluksi Dublin III -asetuksen 9 artiklasta, että se on hylännyt kyseisen säännöksen rikkomiseen perustuvat väitteet 4.4.2018 tekemässään välipäätöksessä. Tämä arviointi sitoo täten sitä, koska sen muuttamiseksi ei ole pakottavia syitä.
- 27 Kyseinen tuomioistuin huomauttaa seuraavaksi tämän asetuksen 17 artiklan 1 kohdasta, että vaikka se katsoi tämän säännöksen valossa tässä samassa välipäätöksessä, että valtiosihteerin riidanalaisessa päätöksessä suorittama tutkinta oli liian rajattu, tätä arviointia ei voida pysyttää. Unionin tuomioistuin on nimittäin 23.1.2019 antamassaan tuomiossa M.A. ym. (C-661/17, EU:C:2019:53, 71 kohta) sillä välin katsonut, että lapsen etua koskevat seikat eivät voi velvoittaa jäsenvaltiota käyttämään kyseistä 17 artiklan 1 kohtaa ja näin käsittelemään hakemusta, jonka käsittelystä se ei ole vastuussa. Tämä unionin tuomioistuimen tulkinta unionin oikeudesta on pakottava syy poiketa välipäätöksessä tehdystä arvioinnista.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lopuksi mainitun asetuksen 16 artiklan 1 kohdasta, että pääasian kantajan mukaan tätä säännöstä olisi tulkittava laajasti, kuten unionin tuomioistuin on tulkinnut 6.11.2012 antamassaan tuomiossa K (C-245/11, EU:C:2012:685) kyseistä säännöstä edeltänyttä samankaltaista säännöstä, joka sisältyi Dublin II -asetuksen 15 artiklan 2 kohtaan, koska lapsen edun kannalta sillä ei ole merkitystä, ettei isän ja vielä syntymättömän lapsen välillä ollut olemassa perhesidettä jo äidin alkuperämaassa.
- 29 Valtiosihteerin väittää sitä vastoin, että Alankomaiden siviililain ensimmäisen osan 2 § koskee ainoastaan siviilioikeudellisia oikeuksia eikä oikeuksia, jotka liittyvät oleskeluun tai vastuuseen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä. Lisäksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan 24 artikla ei koske syntymättömän lapsen suojelua. Dublin III -asetuksen 16 artikla ei myöskään koske kansainvälistä suojelua hakevan henkilön ja hänen kumppaninsa välistä riippuvuussuhdetta. Unionin tuomioistuimen 6.11.2012 antamassaan tuomiossa K (C-245/11, EU:C:2012:685) tekemä tulkinta on tältä osin vanhentunut, paitsi kun kyseisessä tuomiossa korostetaan vaatimusta perhesiteen olemassaolosta alkuperämaassa. Lopuksi on niin, ettei kyseistä asetusta voida enää soveltaa pääasian kantajan tyttäreen, koska tytär on tällä välin saanut määräaikaisen oleskeluluvan, jonka perusteella hän voi jäädä isänsä luo. Nämä kaksi vanhempaa voisivat lisäksi viettää perhe-elämää Liettuassa, mikäli tämä olisi lapsen edun mukaista.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kun otetaan huomioon pääasian kantajan synnytyspäivä, hän oli ollut raskaana noin syyskuun 2017 puolivälistä lähtien eli ennen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa jättämistä. Alankomaiden siviililain ensimmäisen osan 2 §:n mukaan on olemassa velvollisuus katsoa, että lapsi, jota raskaana ollut pääasian kantaja odotti, olisi jo syntynyt, kun se on kyseisen lapsen edun mukaista.
- 31 Esiin nousee näin ollen kysymys siitä, onko unionin oikeus esteenä sille, että syntymättömän lapsen etu otetaan huomioon itsenäisesti turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaa jäsenvaltiota määritettäessä ja siirtopäätöstä tehtäessä. Unionin tuomioistuin on jo todennut tältä osin 23.1.2019 antamassaan tuomiossaan M.A. ym. (C-661/17, EU:C:2019:53), että Dublin III -asetuksen 20 artiklan 3 kohdasta seuraa, että perheen yhtenäisyyden säilyttämisen oletetaan

- olevan lapsen edun mukaista. Yhtäältä kyseisessä säännöksessä annetaan nimenomaisesti sama asema lapselle, joka syntyy sen jälkeen, kun turvapaikanhakija on saapunut jäsenvaltion alueelle, kuin lapselle, joka tulee hänen mukanaan. Toisaalta olisi virheellistä katsoa, että tämä yhtenäisyys voisi toteutua turvapaikkahakemuksen käsittelyn aikana Liettuassa, koska lapsen isällä ei ole siellä oleskeluoikeutta.
- 32 Toinen ratkaistava kysymys on se, onko Dublin III -asetuksen 16 artiklan 1 kohtaa jätettävä soveltamatta. Sanamuotonsa mukaan kyseinen säännös koskee nimittäin ainoastaan hakijan lapsia, sisarusia ja vanhempia mutta ei hakijan aviopuolisoa. Unionin tuomioistuin on kuitenkin 6.11.2012 antamassaan tuomiossa K (C-245/11, EU:C:2012:685) tulkinnut laajasti kyseistä 16 artiklan 1 kohtaa edeltänyttä samankaltaista säännöstä eli Dublin II -asetuksen 15 artiklan 2 kohtaa.
- 33 Siinä tapauksessa, että mainittua 16 artiklan 1 kohtaa voitaisiin soveltaa, esiin nousee myös kysymys siitä, saiko pääasian kantajan raskaus aikaan tässä säännöksessä tarkoitettua riippuvuussuhteen hänen aviomieheensä. Tältä osin on otettava huomioon se, ettei kyseisellä kantajalla ole perhettä tai muita sukulaisia Liettuassa, ettei hän osaa tämän jäsenvaltion kieltä eikä hänellä ole toimeentuloa. Hyvin pienen lapsen ja hänen molempien vanhempiensa välillä on lähtökohtaisesti olemassa riippuvuussuhde.
- 34 Jos unionin oikeuden ei oleteta olevan esteenä vielä syntymättömän lapsen edun huomioon ottamiselle, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lopuksi, merkitseekö tällaisen lapsen etu sitä, että Alankomaiden viranomaisien oli Dublin III -asetuksen 16 artiklan 1 kohdan nojalla huolehdittava siitä, että kyseinen lapsi voi jäädä isänsä luokse kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyn ajaksi, jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista.
- 35 Rechtbank Den Haag on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko unionin oikeus esteenä sille, että turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaa jäsenvaltiota määriteltäessä otetaan kansallisen oikeuden säännöksen nojalla itsenäisesti huomioon sellaisen lapsen etu, jota raskaana oleva hakija odotti hakemuksen jättämishetkellä?
- 2) a) Onko [Dublin III -asetuksen] 16 artiklan 1 kohta esteenä kyseisen säännöksen soveltamiselle, kun kyseessä on hakijan aviopuoliso, joka oleskelee laillisesti siinä jäsenvaltiossa, jolle hakemus on osoitettu?
b) Jos vastaus on kieltävä, saiko kantajan raskaus aikaan edellä mainitussa säännöksessä tarkoitettua riippuvuussuhteen aviomieheen, jonka lasta hakija odottaa?
- 3) Jos unionin oikeus ei ole esteenä sille, että syntymättömän lapsen etu otetaan itsenäisesti huomioon kansallisen oikeuden säännöksen nojalla määritettäessä turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaa jäsenvaltiota, voidaanko Dublin III -asetuksen 16 artiklan 1 kohtaa soveltaa syntymättömän lapsen ja tämän laillisesti siinä jäsenvaltiossa, jolle hakemus on osoitettu, oleskelevan isän väliseen suhteeseen?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Toinen ja kolmas kysymys

- 36 Toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä ensimmäiseksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien tiedustele lähinnä, onko Dublin III -asetuksen 16 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sitä sovelletaan silloin, kun on olemassa riippuvuussuhde joko kansainvälistä suojelua hakevan henkilön ja hänen aviopuolisonsa, joka asuu laillisesti jäsenvaltiossa, jossa tällaista suojelua koskeva hakemus on jätetty, välillä tai kyseisen hakijan syntymättömän lapsen ja hänen aviopuolisonsa, joka on myös kyseisen lapsen isä, välillä.
- 37 Tässä yhteydessä on muistutettava, että kyseisen säännöksen mukaan jäsenvaltioiden on yleensä pidettävä hakija yhdessä tämän ”lapsen, sisaruksen tai vanhemman”, joka oleskelee oleskeluluvalla jossakin jäsenvaltiossa, kanssa tai saatettava heidät yhteen, kun heidän välillään on olemassa riippuvuussuhde, edellyttäen, että perhesiteet olivat olemassa jo alkuperämaassa ja että kyseinen lapsi, sisarus tai vanhempi taikka hakija tapauksesta riippuen kykenee huolehtimaan riippuvuussuhteesta olevasta henkilöstä ja että asianomaiset henkilöt ilmoittavat kirjallisesti sitä haluavansa.
- 38 On todettava tästä sanamuodosta ilmenevän selvästi, että Dublin III -asetuksen 16 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tilanteissa, joissa kansainvälistä suojelua hakevan henkilön ja hänen aviopuolisonsa välillä on olemassa riippuvuussuhde, koska kyseinen säännös ei koske tällaista riippuvuussuhdetta.
- 39 Kuten Alankomaiden hallitus ja Euroopan komissio ovat perustellusti todenneet, unionin tuomioistuimen 6.11.2012 antamansa tuomion K (C-245/11, EU:C:2012:685) 38–43 kohdassa omaksumalla tulkinnalla Dublin III -asetuksen 16 artiklan 1 kohtaa edeltäneessä Dublin II -asetuksen 15 artiklan 2 kohdassa käytetystä ilmaisusta ”sukulainen” ei ole tältä osin merkitystä, koska 16 artiklan 1 kohdassa tämä ilmaisu korvattiin henkilöitä koskevalla tyhjentyvällä luettelolla, jossa ei mainita avio- tai avopuolisoa, ja näin on siitä huolimatta, että nämä henkilöt kuuluvat ”perheenjäseniin”, sellaisina kuin ne on määritelty Dublin III -asetuksen 2 artiklan g alakohdassa.
- 40 Lisäksi Dublin III -asetuksen 16 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee yhtä selvästi, että tätä säännöstä sovelletaan ainoastaan tilanteissa, jossa on kyse kansainvälistä suojelua hakevaa henkilöä koskevasta riippuvuussuhteesta niin, että joko hakija on riippuvainen kyseisessä säännöksessä luetelluista henkilöistä tai nämä ovat päinvastoin riippuvaisia kyseisestä hakijasta.
- 41 Tästä seuraa, että tätä säännöstä ei sovelleta tilanteissa, jossa tällaisen hakijan lapsen ja yhden tällaisen henkilön, kuten nyt käsiteltävässä asiassa kyseisen lapsen isän, joka on myös pääasiassa kyseessä olevan kansainvälistä suojelua hakevan henkilön aviopuoliso, välillä on riippuvuussuhde.
- 42 Edellä esitetyn perusteella toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että Dublin III -asetuksen 16 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta silloin, kun on olemassa riippuvuussuhde joko kansainvälistä suojelua hakevan henkilön ja hänen aviopuolisonsa, joka asuu laillisesti jäsenvaltiossa, jossa tällaista suojelua koskeva hakemus on jätetty, välillä tai kyseisen hakijan syntymättömän lapsen ja hänen aviopuolisonsa, joka on myös kyseisen lapsen isä, välillä.

Ensimmäinen kysymys

- 43 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei viittaa ensimmäisessä kysymyksessään mihinkään erityiseen unionin oikeuden säännökseen, on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetty kysymys uudelleen. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin voi poimia kaikista kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ne unionin oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita, kun otetaan huomioon pääasian riidan kohde (tuomio 20.10.2022, Koalitsia ”Demokraticzna Bulgaria – Obedinenie”, C-306/21, EU:C:2022:813, 43 ja 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 44 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että – kuten tämän tuomion 27 kohdassa on todettu – ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pääasian asiayhteydessä antamassaan välipäätöksessä alun perin katsonut, että valtiosihteerin ei ollut riidanalaisessa päätöksessä tutkinut oikeudellisesti riittävällä tavalla Dublin III -asetuksen 17 artiklan 1 kohdan vaikutusta. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että kyseinen tuomioistuin on myöhemmin muuttanut tätä arviointia 23.1.2019 annetun tuomion M.A. ym. (C-661/17, EU:C:2019:53) julistamisen seurauksena.
- 45 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko Dublin III -asetuksen 17 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltion lainsäädännössä veloitetaan toimivaltaiset kansalliset viranomaiset käsittelemään pelkästään lapsen etua koskevalla perusteella kolmannen maan kansalaisen jättämä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, kun tämä henkilö oli hakemuksensa jättämisaikana raskaana, vaikka kyseisen asetuksen 7–15 artiklassa esitettyjen perusteiden mukaisesti toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä.
- 46 Tässä yhteydessä on muistutettava, että Dublin III -asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelee yksi ainoa jäsenvaltio, joka on se, joka tämän asetuksen III luvussa, joka sisältää 7–15 artiklan, esitettyjen perusteiden mukaisesti on vastuussa hakemuksen käsittelystä.
- 47 Tästä 3 artiklan 1 kohdasta poiketen Dublin III -asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kukin jäsenvaltio voi päättää käsitellä kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön siellä jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen siinäkin tapauksessa, ettei se tällaisten perusteiden mukaan ole vastuussa hakemuksen käsittelystä.
- 48 Kuten Alankomaiden hallitus totesi, unionin tuomioistuin tosin totesi 31.1.2019 antamansa tuomion M.A. ym. (C-661/17, EU:C:2019:53) 72 kohdassa lähinnä, että Dublin III -asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa ei edellytetä, että jäsenvaltio, joka ei tämän asetuksen III luvussa ilmaistujen perusteiden nojalla ole vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä, ottaa huomioon lapsen edun ja käsittelee itse tämän hakemuksen mainitun asetuksen 17 artiklan 1 kohdan nojalla.

- 49 On kuitenkin todettava kyseisestä tuomiosta ilmenevän yhtä lailla, ettei mikään estä jäsenvaltiota käsittelemästä tällaista hakemusta sillä perusteella, että tällainen käsittely on lapsen edun mukaista.
- 50 Unionin tuomioistuin totesi mainitussa tuomiossa myös, että Dublin III -asetuksen 17 artiklan 1 kohdan sanamuodostakin ilmenee selvästi, että tässä säännöksessä, jolla pyritään säilyttämään jäsenvaltioiden oikeudet kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevan oikeuden käytössä sallimalla se, että kukin jäsenvaltio voi itsenäisesti päättää käsitellä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen poliittisista, humanitaarisista tai käytännön syistä, vaikkei se olisikaan kyseisessä asetuksessa määriteltyjen perusteiden mukaan vastuussa hakemuksen käsittelystä, jätetään jäsenvaltioiden harkintaan, käsittelevätkö ne tällaisen hakemuksen, eikä kyseisessä säännöksessä säädetyn mahdollisuuden käyttämiselle myöskään ole asetettu minkäänlaisia erityisedellytyksiä. Näin ollen asianomaisen jäsenvaltion tehtävänä on määrittää, kun otetaan huomioon tällä asetuksella näin annetun harkintavallan laajuus, missä olosuhteissa se haluaa käyttää tässä 17 artiklan 1 kohdassa annettua mahdollisuutta ja käsitellä itse kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, jonka käsittelystä se ei mainitussa asetuksessa määriteltyjen perusteiden mukaan ole vastuussa (ks. vastaavasti tuomio 23.1.2019, M.A. ym., C-661/17, EU:C:2019:53, 58–60 ja 71 kohta).
- 51 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Alankomaiden siviililain säännös, jonka mukaan syntymätön lapsi on katsottava jo syntyneeksi silloin, kun tämä on hänen etujensa mukaista, velvoittaa kansalliset viranomaiset kyseisessä säännöksessä lapsen edulle annetun erityisen merkityksen vuoksi käsittelemään jo pelkästään tällä perusteella kolmannen maan kansalaisen jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, kun tämä henkilö oli hakemuksensa jättämisaikana raskaana, vaikka Dublin III -asetuksen III luvussa esitettyjen perusteiden mukaisesti toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä.
- 52 Kyseisen tuomioistuimen mukaan tämä kansallisen oikeuden säännös velvoittaa näin ollen Alankomaiden viranomaisia käyttämään tällaisissa olosuhteissa kyseisen asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa säädettyssä harkintavaltalausekkeessa tarjottua mahdollisuutta.
- 53 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tutkittava, ovatko toimivaltaiset kansalliset viranomaiset pääasiassa rikkoneet kansallista oikeutta, kun ne ovat hylänneet pääasian kantajan jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, vaikka hän oli raskaana hakemuksen jättämisaikana.
- 54 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että Dublin III -asetuksen 17 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion lainsäädännössä veloitetaan toimivaltaiset kansalliset viranomaiset käsittelemään jo pelkästään lapsen etua koskevalla perusteella kolmannen maan kansalaisen jättämä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, kun tämä henkilö oli hakemuksensa jättämisaikana raskaana, vaikka kyseisen asetuksen 7–15 artiklassa esitettyjen perusteiden mukaisesti toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä.

Oikeudenkäyntikulut

- 55 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013 16 artiklan 1 kohtaa**

on tulkittava siten, että

sitä ei sovelleta silloin, kun on olemassa riippuvuussuhde joko kansainvälistä suojelua hakevan henkilön ja hänen aviopuolionsa, joka asuu laillisesti jäsenvaltiossa, jossa tällaista suojelua koskeva hakemus on jätetty, välillä tai kyseisen hakijan syntymättömän lapsen ja hänen aviopuolionsa, joka on myös kyseisen lapsen isä, välillä.

- 2) Asetuksen N:o 604/2013 17 artiklan 1 kohtaa**

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion lainsäädännössä veloitetaan toimivaltaiset kansalliset viranomaiset käsittelemään jo pelkästään lapsen etua koskevalla perusteella kolmannen maan kansalaisen jättämä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, kun tämä henkilö oli hakemuksensa jättämisaikana raskaana, vaikka kyseisen asetuksen 7–15 artiklassa esitettyjen perusteiden mukaisesti toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä.

Allekirjoitukset